

Història i antropologia dels aliments

Objectius del curs

Introduir als alumnes de Ciència i Tecnologia dels Aliments al camp de l'abordatge que fan les ciències socials en l'estudi de l'alimentació humana i dels conjunts de relacions complexes eco-tecno-demogràfiques que estableixen amb els seus entorns, que constitueixen el seu context. Analitzar la inevitabilitat dels plantejaments interdisciplinars en el desenvolupament de la Ciència i la Tecnologia dels Aliments pel que fa a la alimentació humana.

Metodologia

Les sessions es basaran en exposicions teòriques i en la discussió d'una selecció d'articles per cada tema del curs, presentats pels diferents grups de treball.

Tutories

Es recomana utilitzar l'hora següent a la classe per les tutories individuals, prèvia concertació de cita en la classe anterior o per correu electrònic (jmuela@seneca.uab.es) amb resposta confirmada.

Avaluació

L'alumne poda escollir entre dos sistemes d'avaluació:

- 1) exàmen final sobre el contingut del temari desenvolupat a les classes
- 2) treball individual pactat amb el professor

Programa del curs 1998-1999

1. Introducció

- a) Anàlisi sincrònica vs. anàlisi diacrònica.
- b) L'antropologia i el concepte de cultura.
- c) L'antropologia de l'alimentació: nutrició vs. alimentació.
- d) La funció social i cultural dels aliments.

2. Alimentació i religió

- a) Els aliments i els sistemes classificatoris.
- b) Materialisme cultural, antropologia ecològica i antropologia simbòlica.
- c) L'anàlisi dels tabús alimentaris des de les diferents corrents teòriques.
- d) Els aliments com a sacrifici i intercanvi amb la divinitat.
- e) Religió i models culturals de salut i malaltia.

3. El significat cultural dels aliments

- a) Els aliments com a símbols i metàfores.
- b) Dieta i construcció de la tradició.

- c) Dieta i identitat cultural.
- d) Dietes i modes.

4. Els aliments i els models culturals de salut i malaltia

- a) La teoria humoral i els sistemes de classificació dels aliments.
- b) Derivacions populars de la teoria humoral.
- c) L'alimentació i l'imatge del cos.
- d) L'avaluació des de la biomedicina de les pràctiques alimentàries.

5. Alimentació i relacions socials

- a) El context ecològic i la tecnologia per a la producció i conservació dels aliments.
- b) Les arts de subsistència i l'organització de la producció.
- c) Aliments i intercanvi.
- d) L'organització del consum.
- e) Els aliments i l'exercici del poder.

6. L'economia política dels aliments

- a) Tradició i globalització.
- b) Malnutrició i desigualtat social.

7. L'antropologia aplicada a l'alimentació

- a) Les teories del desenvolupament.
- b) Programes aplicats a la producció d'aliments.
- c) Programes aplicats al consum d'aliments.

8. Història de la alimentació

BIBLIOGRAFIA

AAVV (1996) "Los productos de la tierra en la Europa del sur". Monográfico en *Agricultura y Sociedad*, julio-diciembre de 1996.

AAVV (1992) *Pobreza, desarrollo y medio ambiente*; Deriva ed.

Carrasco, S. (1992) "L'enculturació alimentària dels infants. Notes sobre un estudi de cas a la Catalunya urbana". *Revista d'Etnologia de Catalunya*, núm. 2.

Carrasco, S. (1994) "Cultura, alimentació i salut: una proposta d'anàlisi metodològica" a *L'alimentació mediterrània*, ICEM

Contreras, J. (comp.) (1995) *Alimentación y cultura. Necesidades, gustos y costumbres*; ed. Universitat de Barcelona.

Contreras, J. (1993) *Antropología de la alimentación*; Eudema.

Counihan, C. & van Esterik, P. (eds.) (1997) *Food and Culture. A Reader*; Routledge.

Goody, J. (1982) *Cooking, Cuisine and Class*; Cambridge University Press.

Gracia, M. (1997) *La transformación de la cultura alimentaria. Cambios y permanencias en un contexto urbano (Barcelona, 1960-1990)*; ed. Ministerio de Educación y Cultura.

Harris, M. (1989) *Bueno para comer*; Alianza ed.

Kaplan, A. & Carrasco, S. (1999) *Migración, cultura y alimentación. Cambios y continuidades en la organización alimentaria, de Gambia a Catalunya*; Ed. UAB.

Moore, F., Collins, J. & Kinley, D. (1981) *Aid as Obstacle. Twenty Questions about our Foreign Aid and the Hungry*; ed. Institute for Food and development Policy.

Ritchie, C. (1986) *Comida y civilización*; Alianza ed.

Tannahill, R. (1988) *Food in History*; Penguin Books.

Principals publicacions periòdiques recomanades:

Food and Foodways;

Ecology of Food and Nutrition;

Social Science and Medicine;

European Journal of Clinical Nutrition;

Nutrition and Anthropology